

Кожна людська спільнота ґрунтується на принципах крові та ґрунту. Це викликано тим, що певна група людей, заселивши територію, проживає на ній тривалий період часу, в наслідок чого відбувається перехід від покоління до покоління. У результаті формується стійка кровна спільнота, яка вже ототожнює територію проживання зі своєю Батьківщиною. Крім того, земля, за рахунок своїх природних властивостей, географічного розташування, має значний вплив на формування способу життя та ментальність даної людської спільноти.

Отже, в ході даних процесів, така спільність набуває ознак етнічної спільноти: приналежність до роду, народність, культурну самобутність, відчуття спільної території, мови тощо. Очевидно, що поступово ці соціальні зв'язки посилюються, виникають, змінюються форми організації людської спільноти. І на певному етапі можемо говорити про формування такої форми суспільної організації як народ.

Народ можемо розглядати як суспільну категорію, що позначає людську спільність, основу на тривалих історичних зв'язках, спільній території проживання, а отже – спільній ментальності, єдності етно-культурних, мовних зв'язків, що в сумі складає єдиний генотип. Народ як категорія є формою організації людської спільноти вищого рівня, ніж категорія етносу. Категорія «народ» виступає широким загальним поняттям, що об'єднує людей, які належать до певної етнічної групи, мають спільне історичне походження, культурну й звичаєву автономію та сформовані власні традиції. Нині народ прийнято ототожнювати з населенням певної території чи то з інститутом громадянства.

На сьогодні можемо констатувати існування великої кількості народів світу. Окремі з них засновані на основі одного етносу, інші поєднують членів різних етносів, деякі народи, вийшовши з одного етносу, самоідентифікуються як самостійні народи. Але далеко не всі народи мають власну державу. Деякі мають національно-культурну чи адміністративну автономію, а і інші – не мають навіть автономного статусу. В цих умовах одні народи ведуть боротьбу за свою державність, інші – лише за автономність, а деякі взагалі не борються.

Один із найвизначніших діячів українського національно-визвольного руху ХХ століття, полковник Євген Коновалець зазначав, що «у вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі ж перетворюється народ у націю». Нація – це найвища форма організації людської спільноти. Вона є кровно-духовною спорідненістю мертвих, живих та ненароджених, об'єднаних спільною духовною та політичною волею, спрямованою на формування та утвердження національної державності. Отже, націю як категорію формує: кровна спорідненість, що є виразником спадкоємності поколінь і вказує на

притаманний їй расово-біологічний тип; духовна спорідненість, що проявляється у стійкості звичаїв та традицій, сталості й самодостатності національної мови та культури; історія спільної боротьби за право панування на своїй святій землі, яка є показником наявності колективної волі й глибинного відчуття власної єдності, самобутності й самодостатності; національна ідея, як головний внутрішній зміст та напрям розвитку. Саме на основі цих ознак і формується усвідомлення необхідності досягнути найвищий рівень зовнішньої організації суспільства – власної державності. Для національного суспільства, найвищою формою організації є національна державність. Держава, виступаючи формою організації суспільства, є необхідною потребою нації, оскільки лише державна нація здатна домінувати й бути господарем на своїй землі, лише державна нація може стати потужним гравцем у геополітичній грі та мати свій вплив на загальносвітові процеси. Тож Держава є похідною від Нації і фіксує силу нації та закріплює її велич. Тому національна державність є сутнісною потребою самодостатньої нації.

Нація є кровно-духовною спільнотою. Кровою, оскільки основою нації є спільне етнічне походження її членів, духовною – бо без спільного національного духу, без колективної волі, яка прагне до власної національної державності, існування нації неможливе. Визначний теоретик українського націоналізму Дмитро Донцов відзначав, що націю єднають спільні тріумфи в минулому, спільна воля в сучасному і спільні проекти на майбутнє. Він наголошував, що українцям треба виробити в собі чітку політичну свідомість Нації, а не свідомість етнографічної маси, прив'язання до мови, віри, звичаїв до ідеалів предків, їх моральних, релігійних, політичних, економічних і соціальних догм вистражданих і викутих в огні змагань і переказаних прадідами внукам. Це прив'язання є фундаментом нації.

Отже, можемо зробити висновок, що етнос, народ, стає Нацією, коли виходить на якісно вищий рівень розвитку, досягає вищого рівня колективної усвідомленої волі, усвідомлює свою індивідуальність, самостійність та прагне утвердитися самостійним суб'єктом світової історії шляхом побудови власної національної держави і готовий боротися за це. Фактично, самодостатня нація стверджується тоді, коли чітко сформована національна ідея як ключовий зміст поступу нації.

Загалом, національна ідея – це ідеологічна формула, яка виводиться не лише з актуальних суспільних проблем сьогодення, а й з постійних національних інтересів, націлює на найбільш загальну, головну і визначальну проблему, від вирішення якої залежить розв'язання поточних проблем і здійснення всіх прагнень та задумів нації та й саме її буття в часі. Це є ідея розвитку та прогресу нації та держави: економічного, соціального, гуманітарного, політичного. Слід зазначити, що в центрі української національної ідеї стояло й нині стоїть гармонійне існування Нації та Держави, які доповнюють один одного і є оптимальною формою вираження інтересів як національної спільноти, так і окремо взятого українця. Українська національна ідея впливає з основ традиційної української культури і є своєрідним засобом самоідентифікації Української Нації. Елементами Української Національної Ідеї є державна незалежність, соборність, суверенність, народовладдя, духовність, україноцентризм.

Основою Української Національної Ідеї, однозначно, має бути принцип україноцентризму, тобто України як великого духовного й виробничого центру Європи. Вона має продукувати впровадження проукраїнського способу мислення та життя, пріоритету власного над чужим.

Національна Ідея включає в себе зовнішньополітичний інтелектуальний експорт. Україна має вийти на рівень інтелектуального, наукового, культурного, промислового центру Європи та світу. Наші книги, фільми, музика, наукові розробки мають задавати тон у світі; наша техніка має обслуговувати і забезпечувати світ, українська мова має стати мовою міжнародного спілкування, гривня – міжнародною валютою.

З цього випливає формула: національна ідеологія – основа утвердження національної державності, при якій в державі проводиться національна політика. Отже, народ стає нацією тоді, коли досягає вищої форми суспільної організації, усвідомлює себе єдиним цілим, набуває вищої форму політичної волі і свідомості, починає боротьбу і здобуває національну державність, в рамках якої запроваджує режим панування національної волі та в своєму поступі керується національною ідеєю, яка в рамках державної форми реалізовується у вигляді національної політики.

Стас Беляєв, [Сіль](#)